
Trollfjellet – et litterært overflødigshorn

HAR DU LEST?

Mann, T

Trollfjellet

2 bd. 698 s. Oslo: Gyldendal, 1994. Pris NOK 194

ISBN 82-05-22183-9

Thomas Mann (1875-1955) var en av det 20. århundrets største diktere. Han fikk nobelprisen i litteratur i 1929, kanskje særlig for *Huset Buddenbrook* som han skrev da han var bare 25 år gammel. Men han kunne like godt fått den for *Trollfjellet*, som både er en skildring av livet på et høyfjellssanatorium i Davos og en allegorisk fremstilling av Europas kulturliv fra århundreskiftet og frem til første verdenskrig, eller for *Doktor Faustus*, for bøkene om Josef eller for *Døden i Venedig*.

I *Trollfjellet* møter vi en velstående og litt lat ung forretningsmann, Hans Castorp, som er kommet til sanatoriet Berghof nær Davos for å besøke sin lungesyke fetter Joachim Ziemssen. Men han får snart lette luftveissymptomer og feber, noe han selv oppfatter som en forkjølelse. Hoffråd Behrens, overlegen på Berghof, undersøker ham grundig og forklarer at «foruten dempningen ... har De der oppe til venstre også en rusten lyd, som nesten er en rallelyd og sannsynligvis kommer fra et friskt sted ... det er absolutt en fuktig flekk, og fortsetter De videre i den samme tralten der nede, så skal De få se at hele lungelappen går rakt til helvete, kjære venn». Også Hans Castorp har lungetuberkulose, og han blir pasient på Berghof i sju år, først på grunn av sykdommen, men etter hvert fordi han finner seg til rette der. Utbruddet av den første verdenskrig river ham ut av Trollfjellet. Boken slutter med at Hans Castorp er frontsoldat i et stormangrep. Og vi får ikke vite hvorledes det gikk med ham.

Trollfjellet er en bok om hvorledes den unge Hans Castorp modnes. Gjennom de to bind møter vi åndsretninger som preget europeisk åndsliv i årene før første verdenskrig: kommunisme, naiv fremskrittstro, anarkisme og psykoanalyse. Man blir slått av Thomas Manns store kunnskaper om sykdommer. Han skaffet seg disse kunnskaper ved å diskutere med leger og å slå opp i medisinske oppslagsverk. I tillegg oppholdt han seg på et sanatorium en kort periode mens hustruen Katja var pasient.

Trollfjellet er en egen verden, et mylder av menneskeskjebner som lever, elsker og dør eller forlater stedet. Hoffråd Behrens er den myndige sjef på sanatoriet, og hans reservelege er dr. Edwin Krokowski. Thomas Mann beskriver omhyggelig hvorledes de to legene perkuterer og auskulturer lungene, gjennomlyser pasientene med sitt røntgenapparat og diskuterer diagnose og behandling. Liggekurene på høyfjellssanatoriet er også en del av fortellingen, og boken gjengir det spesielle miljø som oppstod blant de langtidssyke.

Russerinnen Claudia Chauchat blir Hans Castorps store kjærlighet. Hollenderen Mynher Peeperkorn dominerer i kraft av sin komiske personlighet. Jesuitten Naphta og den fremskrittstroende Settembrini kjemper om oppdragerrollen, for *Trollfjellet* er en dannelsesroman.

Boken har også stoff for musikkelskere. Thomas Mann var svært glad i musikk, og dirigenten Bruno Walter var en nær venn. Bruno Walter forsynte ham med grammofonplater, og kapitlet Strømmer av vellyd er en fornøylig beskrivelse av hvorledes Hans Castorp opplever å spille de mange grammofonplater med klassisk musikk som hoffråd Behrens har kjøpt inn.

Trollfjellet er et av de store verk fra det 20. århundret. Og det er et litterært overflødigshorn som man bør gi seg god tid på.

Johan A.Aarli

Nevrologisk avdeling

Haukeland Sykehus

Publisert: 30. juni 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 6. juli 2026.